

osuvasti kysymyksen, miten yksikerroksisia suuria tyhjilleen jääviä hallirakennuksia tulevaisuudessa arvotetaan ja käytetään. Tehtäväkenttää tulee siis teollisuusperintötutkijoilla olemaan sekä läntisissä teollisuusmaissa että siellä, missä teollisuus elää kasvuvaihetta. Myös akateemisella tutkimuskentällä riittää haasteita tieteenalan kehittämisessä.

FT, KTM Tuija Mikkonen toimii tutkijatohtorina Etelä-Karjala-instituutissa. Hänen erikoisalaansa ovat teollisuushistoria ja -perintö sekä kulttuuriympäristö.
tuija.mikkonen@lut.fi

¹ Alzén, Annika, *Fabriken som kulturarv: Frågan om industrilandskapets bevarande i Norrköping 1950–1985*. Stockholm, 1996. Olshammar, Gabriella, *Det permanenta provisoriet: Ett återvänt industriområde i väntan på rivning eller erkännande*. Göteborg, 2002. Ks. Tekniikan Waiheita, 2/2005, 73–76.

² Ks. raportti Rührin teollisuusalueesta ja sen museoreiteistä ja -kohteista Tekniikan Waiheista, 4/2007, 35–39.

OUTOKUMMUN KAIVOSYHTEISÖ

Tuija Mikkonen

Piiparinen, Pekka (toim.): *Kaivoksesta kaupungiksi. Historiateos Outokummun kaivoksesta, kaivosyhdyskunnasta ja Outokummun kaivostoiminnan jälkeisestä ajasta*. Toinen painos. Outokummun kaivostamuseon säätiö. Hämeenlinna, 2008.

Outokumpu tunnetaan nykyään ennen kaikkea kansainvälisenä teräsyhtiönä. Pohjois-Karjalassa sijaitseva samanniminen paikkakunta, josta yhtiökin aikoinaan sai nimensä, on sen sijaan huomattavasti tuntemattomampi. Kuparinlouhinta sai alkunsa Kuusjärven kuntaan kuuluvassa Outokummussa vuonna 1910. Vähitellen kaivostoiminnan kasvun myötä siirtyi Kuusjärven kunnan keskusta Outokumpuun. Vuonna 1968 syntyi Outokummun kauppala, ja yhdeksän vuotta myöhemmin kauppala muutettiin kaupungiksi. Outokumpu-yhtiön toiminta laajeni aikaa myöten eri puolille Suomea ja sittemmin yhtiön syntyseudut jäivät elämään omaa elämäänsä alueella sijainneiden kaivosten lopetettua toimintansa yksi toisensa jälkeen.

Pohjois-Karjalassa toimi viime vuosisadalalla useita yhtiöön kuuluvia kaivoksia rikkastamoinen: vanha kaivos (1910–1954), Mökkiavaara (1939–1954), Keretti (1954–1989) ja Vuonos (1965–1985) Outokummussa sekä Hammaslahden kaivos (1973–1986) Pyhäselän kunnassa. Lisäksi Outokummussa toimi kuparitehdas 1913–1929. Outokummun kaivoksilla oli parhaimmillaan 1700 työntekijää vuonna 1945 ja vielä 30 vuotta

myöhemminkin yli 1200. 1980-luvun rakennemuutos ravisteli rajusti kaivostoiminnan ympärille kasvanutta 12000 asukkaan Outokummun kaupunkia. Kaupungissa varauduttiin kuitenkin kaivosten sulkemiseen perustamalla jo vuonna 1979 Outokummun seudun teollisuuskylä Oy kehittämään uutta yritystoimintaa. Kaivosmuseo perustettiin vuonna 1982 vaalimaan kaivostoiminnan perintöä.

MUSEON JUHLAJULKAISU

Vuonna 2007 oli kulunut 25 vuotta Outokummun kaivosmuseon perustamisesta, 30 vuotta Outokummun kaupungin perustamisesta ja 75 vuotta Outokumpu-yhtiön toiminnan aloittamisesta. Juhlavuoden kunniaksi kaivosmuseo julkaisi museonjohtaja Pekka Piiparisen toimittaman 128-sivuisen kirjan. Jo seuraavana vuonna otettiin kirjasta toinen painos. Kuparinhoitoisine kansi-

neen kirja huokuukin juhlan tuntua.

Ensisilmäyksellä teos tuntuu vaikeaselkoiselta ja sekavalta. Syvemmällä paneutumisella rakenne selkeytyy. Tavoitteena on ollut kuvata kaivostoiminnan ja paikallisyhteisön yhteen nivoutumista eri teemojen välityksellä. Kirja koostuu lyhyehköistä kirjoituksista ja niihin liittyvistä kuvasivuista. Kuvitus informatiivisine teksteineen onkin kirjan vahvinta antia. Kuvamateriaalin etsimiseen ja henkilötunnistukseen on satsattu paljon. Runsaasti kuvitettu kirja soveltuu hyvin paikallisasukkaiden käteen. Itse pidin erityisesti ilmakuvista, joissa yhtiön eri kaivosalueet hahmottuvat selkeästi. Outokummun yleiskartta olisi kuitenkin selventänyt eri kaivosten ja yhdyskuntien keskinäistä sijoittumista. Moni ulkopaikkakuntalainen saattaisi myös kaivata tietoa Outokummun sijainnista Suomen kartalla.

Lyhyen tekstiosuuden vuoksi asioiden käsittely jää melko pinnalliseksi ja fragmentaaliseksi. Jos kirja olisi formaatiltaan pienempi, sopisi se hyvin matkalukemistoksi. Niille, jotka kaipaavat syvällisempää tietoa yhtiön historiasta tai metallinjalostuksen teknologiasta, suosittelen Markku Kuisman *Outokumpu 1910–1985: Kuparikaivoksesta suuryhtiöksi* (1985) tai Tuomo Särkikosken *Tiedon liekki: Kuinka Outokumpu loi keksinnön ja teki siitä kulttuurin* (1999). Yhtiön terästeollisuuden vaiheita puolestaan valottaa Särkikosken *Outo malmi, jalo teräs* (2005).

Outokummun kaivosmuseo, www.kaivomuseo.net

